

SVANETI
HYDRO

N 100-717
15,05,2023

ს.ს.ი.პ. გარემოს ეროვნული
სააგენტო
"15" 05 2023წ.
№ 1246

სსიპ „გარემოს ეროვნული სააგენტოს“
უფროსს, ქ-ნ თამარ ფიცხელაურს
(მის: დ. აღმაშენებლის გამზ. N150,
თბილისი 0112, საქართველო)

ასლი: სსდ - გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტს

ქალბატონო თამარ,

როგორც მოგეხსენებათ, სს „სვანეთი ჰიდროს“ „მესტიაჭალა-2 ჰესის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის“ პროექტის 2015 წლის 3 აგვისტოს N39 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის საფუძველზე, საქართველოს გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის მინისტრის „სს „სვანეთი ჰიდროს“ მესტიაჭალა-2 ჰესის მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის შესახებ“ 2020 წლის 23 ოქტომბრის N 2-967 ბრძანებით გაცემულია გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება.

როგორც სსდ - გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის 2023 წლის 6 მარტის NDES72300015718 წერილით კომპანიაში მიღებული 2023 წლის 27 თებერვლის N003152 ადმინისტრაციული მიწერილობის (იხ. დანართი) დანართი N2-შია აღნიშნული, სს „სვანეთი ჰიდრო“ ვალდებულია საქმიანობა უზრუნველყოს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის შესაბამისად, კერძოდ, კუმულაციური ზემოქმედებიდან გამომდინარე, მდინარის კალმახზე და წყალთან დაკავშირებულ ცხოველთა სახეობებზე ნეგატიური ზემოქმედების მინიმუმაციის მიზნით, ყოველწლიურად უზრუნველყოს მდინარე მესტიაჭალაში 50000 ცალი მდინარის კალმახის ლიფსიტის გაშვება.

ზემოაღნიშნული ვალდებულების შესრულების უზრუნველყოფის მიზნით, კომპანიამ 2023 წლის 23 მარტს მიმართა სსიპ „ველური ზუნების ეროვნული სააგენტოს“, რომელმაც კომპანიას აცნობა, რომ დათევზიანების მომსახურების მიღება შესაძლებელი იქნება მომდევნო წლის თებერვალ-მარტის პერიოდში, რადგან მიმდინარე წელს დათევზიანების მომსახურების მიღება დასრულებულია. ამასთან, სსიპ „ველური ზუნების ეროვნული სააგენტოს“ ცნობით, საქართველოს წამყვანი

იქთიოლოგების საბჭოს გადაწყვეტილებით, პრიორიტეტულად მიჩნეული იქნა ნაკადულის კალმახის თვალების სტადიაზე არსებული ქვირითით დათევზიანება. აღნიშნული გარემოებიდან გამომდინარე, ლიფსიტით დათევზიანების მეთოდი ჩანაცვლდა თვალების სტადიაზე არსებული ქვირითით, რის გამოც საჭიროა მოხდეს პირობის ცვლილება, რათა ლიფსიტით დათევზიანება ჩანაცვლდეს თვალების სტადიაზე არსებული ქვირითით. ამასთან, როგორც სსიპ „ველური ბუნების ეროვნული სააგენტოს“ წერილიდან ირკვევა, არსებული პრაქტის გათვალისწინებით, სააგენტო ქვირითით დათევზიანების მომსახურებას 30% ნამატით ანხორციელებს.

სსიპ „ველური ბუნების ეროვნული სააგენტოსთან“ გავლილი კონსულტაციებიდან ცალსახად იკვეთება, რომ თვალების სტადიაზე მდინარის ქვირითით დათევზიანება უფრო ეფექტიანია, ვიდრე ლიფსიტების გაშვება. თევზის ქვირითით „თვალედის“ სტადიაზე მდინარის დათევზიანება გაცილებით მნიშვნელოვნად აუმჯობესებს თევზის გარემოსთან შეგუების პროცესს და გადარჩენას.

დარგის სპეციალისტებთან დამატებითი კონსულტაციებით კომპანიამ ასევე გაარკვია, რომ საერთაშორისო და ადგილობრივი სპეციალისტების მიერ იდენტიფიცირებული და აღიარებულია ის რისკები, რომლებიც ახლავს ხელოვნურად, ქარხნული წესით, კულტივირებული ლიფსიტითა და მოზარდეულით მდინარეების დათევზიანების პროცესს. ზემოაღნიშნულ საფრთხეებს შორის საყურადღებოა გენეტიკური მრავალფეროვნების კლების რისკი, ბუნებრივ საკვებზე გადასვლის რისკი, ბუნებრივ წყალსატევებში დაავადებების გავრცელების და ბუნებრივი პოპულაციების მთლიანობისა და ასაკობრივი სტრუქტურის რღვევის რისკი და სხვ. ეს რისკები სრულყოფილად არის განხილული და წარმოდგენილი მრავალ სამეცნიერო ნაშრომში, სამეცნიერო კრებულში და ცალკეულ მონოგრაფიაში, მათ შორის, შემდეგ ლიტერატურულ მასალაში:

- J. L. Bagliniere, G. Maisse; *Biology and Ecology of the Brown and Sea Trout* (Springer-Praxis series in aquaculture and fisheries); ISBN-13: 978-1-85233-317-1;
- *Brown Trout; Biology, Ecology and Management*/edited by Javier Lobón-Cervía, National Museum of Natural Sciences, Madrid, Spain; Nuria Sanz, University of Girona, Girona, Spain. ISBN 9781119268291;
- J.M. Elliott; *Quantitative Ecology and the Brown Trout*; ISBN 0-19-854678-5 (Hbk); ISBN 0-19 854090-6 (Pbk);
- Bror Jonson, Nina Jonson; *Ecology of Atlantic Salmon and Brown Trout; Habitat as a Template for Life Histories*; ISBN 978-94-007-1188-4;
- Morrison, B. P. 2012; *An annotated bibliography on the impacts of fish hatchery supplementation and enhancement on wild populations*; Ganaraska Region Conservation Authority, Port Hope, Ontario. 54 pp;
- Артамонова В. С., Махров А. А.; *Генетические методы в лососеводстве и форелеводстве: от традиционной селекции до нанобиотехнологий*; КМК Scientific Press, 2015;
- Алтухов Ю. П. *Генетические процессы в популяциях; Учебное пособие. — Издание третье, переработанное и дополненное. — М.: Академкнига, 2003.*

ზემოაღწერილი გარემოებები სპეციალისტებს უბიძგებენ სულ უფრო მეტი ყურადღება დაუთმონ კალმახის ქვირითის ინკუბირებას ბუნებრივ გარემოში. ამ მეთოდით მუშაობა ითვალისწინებს

ორი მიდგომის გამოყენებას. პირველი მიდგომა გამოიყენება იმ შემთხვევაში, თუ დასათევზიანებელ მდინარეში კალმახის მარაგი კრიტიკულ ზღვარზეა და შეუძლებელია ზრდასრული და მოწიფებული თევზების მოპოვება. ასეთ შემთხვევაში, გამოიყენება „თვალის“ სტადიამდე განვითარებული ქვირითი, რომელიც თავის დროზე მიღებულია სხვა მდინარის კალმახისგან. ამ მეთოდის დროს გამოიყენება „თვალის“ სტადიაზე განვითარებული ქვირითი, რომელიც თავისდროზე მიღებულ იქნა სხვა მდინარის კალმახისგან, ხდება ქვირითის ადგილზე განაყოფიერება, სტაციონარულ ინკუბატორში ჩადება, რის შემდეგაც ხდება განაყოფიერებული ქვირითის დასათევზიანებელ მდინარეში ტრანსპორტირება და ამ მდინარის კალაპოტში მისი ხელოვნურ ბუდეში ჩადება გამოსაჩეკად. მეორე მიდგომა გამოიყენება იმ შემთხვევაში, თუ დასათევზიანებელ მდინარეში შესაძლებელია ზრდასრული მოწიფებული კალმახის მოპოვება. ამ შემთხვევაში, კალმახისგან იღებენ ქვირითს და ხვამს, ხდება ქვირითის ხელოვნური განაყოფიერება და იმავე მდინარის კალაპოტში მოწყობილ საველე ინკუბატორში ჩადება. ქვირითის „თვალის“ სტადიამდე მიღწევის შემდგომ, იგი გადააქვთ ისეთ ხელოვნურ ბუდეებში, საიდანაც გამოჩეკვის შემდგომ ლიფსიტი თავად გადის მდინარის კალაპოტში. ეს მეთოდიკა დეტალურად აღწერილი და განხილულია შემდეგ ლიტერატურულ მასალაში:

- Jack E. Bailey and William R. Heard; An improved incubator for salmonids and results of preliminary tests of its use;
- Michael J. Donaghy & Eric Verspoor (2000) A New Design of Instream Incubator for Planting Out and Monitoring Atlantic Salmon Eggs, North American Journal of Fisheries Management, 20:2, 521-527;
- Bjorn T. Barlaup and Vidar Mon. Planting of Salmonid eggs for stock enhancement a review of the most commonly used methods. Nordic J. Freshw. Res. (2001) 75: 7-19;
- Pepper, V. A. 1984. Deep-substrate incubators - a field guide for Atlantic salmon enhancement. Can. Spec. Publ. Fish. Aquat. Sci. 71:25 p;
- Derek Clinton Poon. Development of a streamside incubator for culture of Pacific salmon. THESIS submitted to Oregon State University. June 1970;
- Павлов Д. С., Лупандин А. И., Калюжин С. М., Веселов А. Е. 2004. Патент на полезную модель N38532. Устройство для инкубации икры. Заказ N2004109094 от 10 июля 2004 г.;
- Павлов Д. С., Лупандин А. И., Калюжин С. М., Веселов А. Е. 2004. Патент на полезную модель N46626, Устройство для инкубации икры. Заказ N2005101500 от 27 июля 2005 г.

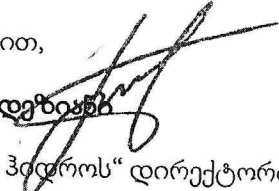
ამრიგად, კალმახით დათევზიანების მეთოდებს შორის, მდინარის დათევზიანება „თვალის“ სტადიაზე არსებული ქვირითით, მსოფლიოს ბევს ქვეყანაში საუკეთესო მეთოდად არის შეფასებული და მიჩნეული. აღნიშნული მეთოდი ასევე აღიარებულია საქართველოში წამყვანი იქთიოლოგების მიერ (იხ. აკვაკულტურის მრჩეველთა საბჭოს 2022 წლის 17 თებერვლის ოქმი ელ. დანართში)

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-5 მუხლის მე-8 ნაწილის საფუძველზე, მოგმართავთ შუამდგომლობით გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით/გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშით განსაზღვრული პირობის

შეცვლის მოთხოვნით, კერძოდ, გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების/გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის პირობის (50,000 კალმახის ლიფსიტის გაშვება) ნაცვლად, განისაზღვროს ახალი პირობა, რომელიც გაითვალისწინებს, მდინარე მესტიაჭალის ყოველწლიურად 65000 ცალი (რაოდენობაში გათვალისწინებულია სსიპ „ველური ბუნების ეროვნული სააგენტოს“ რეკომენდაცია 30%-იანი ნამატის შესახებ) კალმახის ქვირითით „თვალედის“ სტადიაზე დათევზიანებას.

იხ. დანართის ელ. ვერსია

პატივისცემით,

ზურაბ გორდეჯიანი

სს „სვანეთი ჰიდროს“ დირექტორი